

DAVA ŞARTI ARABULUCULUK

-Arbulucu Av. Dilek Yumrutaş -

Arbuluculuk; sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını

gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini ifade eder.

2013 yılından bu yana yürürlükte olan 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arbuluculuk Kanunu , hukuk uyuşmazlıklarının arbuluculuk yoluyla

çözümlemesinde uygulanacak usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Arbuluculuk, genel olarak ihtiyari uyuşmazlık çözüm yolu olup, 2018 yılı itibarıyla ilk defa İş Mahkemeleri Kanunu kapsamında yapılan özel düzenlemeyle işçi-işveren uyuşmazlıklarında dava şartı olarak arbuluculuk uygulanmaya başlamıştır.

12.10.2017 tarihinde kabul edilen ve 25.10.2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanununu 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe giren 3. Maddesi "dava şartı olarak arbuluculuk" başlığı altında İş Mahkemeleri kapsamında dava şartı olarak öngörülen konular ile uygulanacak usul ve esaslar düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre :

(1) KAPSAM:

Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arbulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.

(2) DAVA AÇMA USULÜ :

Davacı, arbuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamadığına ilişkin son tutanağın aslını veya arbulucu tarafından onaylanmış bir örneğini dava dilekçesine eklemek zorundadır. Bu zorunluluğa uyulmaması hâlinde mahkemece davacıya, son tutanağın bir haftalık kesin süre içinde mahkemeye sunulması gerektiği, aksi takdirde davanın usulden reddedileceği ihtarını içeren davetiye gönderilir. İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verilir. Arbulucuya başvurulmadan dava açıldığının anlaşılması hâlinde herhangi bir işlem yapılmaksızın davanın, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilir.

(3)İŞ MAHKEMESİ KANUNU KAPSAMINDAKİ İHTİYARI ARABULUCULUK KONULARI:

İş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat ile bunlarla ilgili tespit, itiraz ve rücu davaları hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) ARABULUCU LİSTELERİ:

Arabuluculuk Daire Başkanlığı, sicile kayıtlı arabuluculardan bu madde uyarınca arabuluculuk yapmak isteyenleri, varsa uzmanlık alanlarını da belirterek, görev yapmak istedikleri adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonlarına göre listeler ve listeleri ilgili komisyon başkanlıklarına bildirir. Komisyon başkanlıkları, bu listeleri kendi yargı çevrelerindeki arabuluculuk bürolarına, arabuluculuk bürosu kurulmayan yerlerde ise görevlendirecekleri sulh hukuk mahkemesi yazı işleri müdürlüğüne gönderir.

(5) ARABULUCULUKTA YETKİ : Başvuru karşı tarafın, karşı taraf birden fazla ise bunlardan birinin yerleşim yerindeki veya işin yapıldığı yerdeki arabuluculuk bürosuna, arabuluculuk bürosu kurulmayan yerlerde ise görevlendirilen yazı işleri müdürlüğüne yapılır.

(6) ARABULUCU SEÇİMİ:

Arabulucu, komisyon başkanlıklarına bildirilen listeden büro tarafından belirlenir. Ancak tarafların listede yer alan herhangi bir arabulucu üzerinde anlaşmaları hâlinde bu arabulucu görevlendirilir.

(7) BASVURU BELGELERİ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ :

Başvuran taraf, kendisine ve elinde bulunması hâlinde karşı tarafa ait her türlü iletişim bilgisini arabuluculuk bürosuna verir. Büro, tarafların resmi kayıtlarda yer alan iletişim bilgilerini araştırmaya da yetkilidir. İlgili kurum ve kuruluşlar, büro tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdür.

(8) TARAFLARLA İLETİŞİM , BİLGİLENDİRME VE DAVET:

Taraflara ait iletişim bilgileri, görevlendirilen arabulucuya büro tarafından verilir. Arabulucu bu iletişim bilgilerini esas alır, ihtiyaç duyduğunda kendiliğinden araştırma da yapabilir. Elindeki bilgiler

itibarıyla her türlü iletişim vasıtasını kullanarak görevlendirme konusunda tarafları bilgilendirir ve ilk toplantıya davet eder. Bilgilendirme ve davete ilişkin işlemlerini belgeye bağlar.

(9) ARABULUCULUKTA YETKİ İTİRAZI :

Arabulucu, görevlendirmeyi yapan büronun yetkili olup olmadığını kendiliğinden dikkate alamaz. Karşı taraf en geç ilk toplantıda, yerleşim yeri ve işin yapıldığı yere ilişkin belgelerini sunmak suretiyle arabuluculuk bürosunun yetkisine itiraz edebilir. Bu durumda arabulucu, dosyayı derhâl ilgili sulh hukuk mahkemesine gönderilmek üzere büroya teslim eder. Mahkeme, harç alınmaksızın dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda yetkili büroyu kesin olarak karara bağlar ve dosyayı büroya iade eder. Mahkeme kararı büro tarafından 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri uyarınca taraflara tebliğ edilir. Yetki itirazının reddi durumunda aynı arabulucu yeniden görevlendirilir ve onuncu fıkrada belirtilen süreler yeni görevlendirme tarihinden başlar. Yetki itirazının kabulü durumunda ise kararın tebliğinden itibaren bir hafta içinde yetkili büroya başvurulabilir. Bu takdirde yetkisiz büroya başvurma tarihi yetkili büroya başvurma tarihi olarak kabul edilir. Yetkili büro, altıncı fıkra uyarınca arabulucu görevlendirir.

(10) ARABULUCULUKTA SÜRE :

Arabulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren üç hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hâllerde arabulucu tarafından en fazla bir hafta uzatılabilir.

(11) ARABULUCULUK SONUCU VE SON TUTANAK DÜZENLENMESİ:

Arabulucu, taraflara ulaşılamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması yahut yapılan görüşmeler sonucunda anlaşmaya varılması veya varılamaması hâllerinde arabuluculuk faaliyetini sona erdirir ve son tutanağı düzenleyerek durumu derhâl arabuluculuk bürosuna bildirir.

(12) İLK OTURUMA KATILMAMANIN YAPTIRIMI:

Taraflardan birinin geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan taraf, son tutanakta belirtilir ve bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur. Ayrıca bu taraf lehine vekalet ücretine hükmedilmez. Her iki tarafın da ilk toplantıya katılmaması sebebiyle sona eren arabuluculuk faaliyeti üzerine açılacak davalarda tarafların yaptıkları yargılama giderleri kendi üzerlerinde bırakılır.

(13) ARABULUCULUKTA ANLAŞMA HALİNDE ARABULUCULUK ÜCRETİ:

Tarafların arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaları hâlinde, arabuluculuk ücreti, Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesinin eki Arabuluculuk Ücret Tarifesinin İkinci Kısımına göre aksi kararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde karşılanır. Bu durumda ücret, Tarifenin Birinci Kısımında belirlenen iki saatlik ücret tutarından az olamaz. İşe iade talebiyle yapılan görüşmelerde tarafların anlaşmaları durumunda, arabulucuya ödenecek ücretin belirlenmesinde işçiye işe başlatılmaması hâlinde ödenecek tazminat miktarı ile çalıştırılmadığı süre için ödenecek ücret ve diğer haklarının toplamı, Tarifenin İkinci Kısım uyarınca üzerinde anlaşılan miktar olarak kabul edilir.

(14) ARABULUCULUKTA ANLAŞMA OLMAYAN HALLERDE ARABULUCULUK ÜCRETİ:

Arabuluculuk faaliyeti sonunda taraflara ulaşılamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması veya iki saatten az süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâlinde, iki saatlik ücret tutarı Tarifenin Birinci Kısımına göre Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenir. İki saatten fazla süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâlinde ise iki saati aşan kısma ilişkin ücret aksi kararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde Tarifenin Birinci Kısımına göre karşılanır. Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenen ve taraflarca karşılanan arabuluculuk ücreti, yargılama giderlerinden sayılır.

(15) İŞE İADE BAŞVURULARINDA ASIL İŞVEREN VE ALT İŞVERENİN BİRLİKTE KATILIMI :

Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin varlığı hâlinde işe iade talebiyle arabulucuya başvurulduğunda, anlaşmanın gerçekleştirilmesi için işverenlerin arabuluculuk görüşmelerine birlikte katılmaları ve iradelerinin birbirine uygun olması aranır.

(16) ARABULUCULUK BÜROSUNUN GİDERLERİ :

Arabuluculuk bürosu tarafından yapılması gereken zaruri giderler; arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde anlaşma uyarınca taraflarca ödenmek, anlaşmaya varılamaması hâlinde ise ileride haksız çıkacak taraftan tahsil olunmak üzere Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

(17) ARABULUCULUKTA ZAMANAŞIMI VE HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRELER :

Arabuluculuk bürosuna başvurulmasından son tutanağın düzenlendiği tarihe kadar geçen sürede zamanaşımı durur ve hak düşürücü süre işlemez.

(18) ARABULUCULUK GÖRÜŞMELERİNDE KATILIM VE TEMSİL:

Arabuluculuk görüŖmelerine taraflar bizzat, kanuni temsilcileri veya avukatları aracılığıyla katılabilirler. İŖverenin yazılı belgeyle yetkilendirdiği alıŖanı da görüŖmelerde iŖvereni temsil edebilir ve son tutanağı imzalayabilir.

ARABULUCULUK GÖRÜŖMELERİNDE UZMAN- 3.KİŖİLERİN- KATILIMI:

UyuŖmazlıđın özümüne katkı sağlayabilecek uzman kiŖiler de müzakerelerde hazır bulundurulabilir.

ARABULUCULUK GÖRÜŖMELERİNDE İDARENİN TEMSİL EDİLMESİ :

Arabuluculuk müzakerelerinde idareyi, üst yönetici tarafından belirlenen iki üye ile hukuk birimi amiri veya onun belirleyeceği bir avukat ya da hukuk müşavirinden oluŖan komisyon temsil eder. Komisyon, arabuluculuk müzakereleri sonunda gerekeli bir rapor düzenler ve beŖ yıl boyunca saklar.

Komisyon üyelerinin arabuluculuk faaliyeti kapsamında yaptıkları iŖler ve aldıkları kararlar sebebiyle açılacak tazminat davaları, ancak Devlet aleyhine açılabilir. Devlet ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan üyelere ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde rücu eder.

(19) ARABULUCULUK GÖRÜŖMELERİNİN YAPILACAđI YER :

Arabuluculuk görüŖmeleri, taraflarca aksi kararlaŖtırılmadıça, arabulucuyu görevlendiren büronun bağlı bulunduğu adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunun yetki alanı içinde yürütölür.

(20) GAZETECİ VE GEMİ ADAMLARININ UYUŖMAZLIKLARINDA DA DAVA ŖARTININ UYGULANMASI :

13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleđinde alıŖanlarla alıŖtıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunda düzenlenen gazeteci ile 20/4/1967 tarihli ve 854 sayılı Deniz İŖ Kanununda düzenlenen gemiadamı, bu madde kapsamında iŖi sayılır.

(21) 7036 SAYILI KANUNDA HÜKÜM BULUNMAYAN HÂLLERDE UYGULANACAK KANUN:

Bu maddede hüküm bulunmayan hâllerde niteliğine uygun düŖtüđu ölçüde 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk UyuŖmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu hükümleri uygulanır.

(22) DAVA SARTI ARABULUCULUKTA DİĞER HUSUSLARIN DÜZENLENMESİ

Arabuluculuğa başvuru usulü, arabulucunun görevlendirilmesi ve arabuluculuk görüşmelerine ilişkin diğer hususlar Adalet Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.

.....

İŞE İADE BAŞVURULARINDA DAVA ŞARTI ARABULUCULUK BAŞVURU SÜRESİ VE YÖNTEM:

7036 sayılı yasanın 11 . Maddesinin 4857 sayılı yasanın 20.maddesine getirdiği yeni düzenlemeyle işçinin işe iade talebiyle başvurularını aşağıdaki şekilde düzenlemiştir

İş sözleşmesi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli bir sebep olmadığı iddiası ile fesih bildiriminden itibaren bir ay içinde işe iade talebiyle, İş Mahkemeleri Kanunu hükümleri uyarınca arabulucuya başvurmak zorundadır. Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamaması hâlinde, son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren, iki hafta içinde iş mahkemesinde dava açılabilir. Taraflar anlaşılırsa uyuşmazlık aynı sürede iş mahkemesi yerine özel hakeme de götürülebilir. Arabulucuya başvurmaksızın doğrudan dava açılması sebebiyle davanın usulden reddi hâlinde ret kararı taraflara resen tebliğ edilir. Kesinleşen ret kararının da resen tebliğinden itibaren iki hafta içinde arabulucuya başvurulabilir.

İŞE İADE TALEBİYLE YAPILAN GÖRÜŞMELERDE TARAFLARIN ANLAŞMALARI DURUMUNDA DÜZENLENECEK ARABULUCULUK ANLAŞMA BELGESİ :

7036 sayılı yasanın 12 . Maddesinin 4857 sayılı yasanın 21. maddesine getirdiği yeni düzenlemeyle işe iade talebini içeren arabuluculuk başvurularının neticesinde anlaşma belgesi düzenlenmesine karar verilmesi halinde, işçi ve işveren arasında düzenlenecek anlaşmanın esaslı unsurları belirlenmiştir :

“Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların, işçinin işe başlatılması konusunda anlaşmaları hâlinde;

- a) İşe başlatma tarihini,
 - b) Üçüncü fıkrada düzenlenen ücret ve diğer hakların parasal miktarını,
 - c) İşçinin işe başlatılmaması durumunda ikinci fıkrada düzenlenen tazminatın parasal miktarını,
- belirlemeleri zorunludur.

Aksi takdirde anlaşma sağlanamamış sayılır ve son tutanak buna göre düzenlenir. İşçinin kararlaştırılan tarihte işe başlamaması hâlinde fesih geçerli hâle gelir ve işveren sadece bunu hukuki sonuçları ile sorumlu olur.

ARABULUCULUKTA ADLİ YARDIM

Arabuluculuk ücretini karşılamak için adli yardıma ihtiyaç duyan taraf, arabuluculuk bürosunun bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesinin kararıyla adli yardımdan yararlanabilir. Bu konuda 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 334 ila 340 ıncı maddeleri kıyasen uygulanır.

Arabulucu Av. Dilek Yumrutaş

Arabuluculuk, Tahkim, Uzlaştırma ve İş Hukukunda Arabuluculuk Uzmanlık Eğitmeni